

**ZONGULDAK M TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÇOCUK
KOĞUŞUNDA BULUNAN KUDRET KOÇAKLI 'NIN HAVALANDIRMA
BAHÇESİNDE ASILI OLARAK BULUNMASI VE HAYATINI
KAYBETMESİ OLAYI İLE İLGİLİ İNCELEME RAPORU**

I-BASLANGIC

14.08.2010 tarihinde Zonguldak M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükmen tutuklu bulunan Kudret Koçaklı sabah 9.00 sıralarında bulunduğu A/6 nolu çocuk koğuşunun havalandırma alanı olarak kullanılan bölümünde duvara monte edilmiş durumdaki basketbol potasında asılı vaziyette ölü olarak bulunmuştur.

Somut olay ile ilgili bilgi almak ve yerinde araştırma yapmak üzere; Mülkiye Başmüfettişi Mehmet FİRİK ve Adalet Müfettişi Mecit GÜRSOY TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Mersin Milletvekili Prof. Dr M.Zafer ÜSKÜL tarafından görevlendirilmiş, 26.08.2010 tarihinde Zonguldak'a giderek yapılan incelemelere müteakip 27.08.2010 tarihinde Ankara'ya dönmüşlerdir.

II. İNCELEMENİN AMACI

İncelemenin amacı, Zonguldak M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ası sonucu meydana gelen ölüm olayını yerinde inceleyerek bilgi almak, kamuoyundaki bilgi kirliliğinin önlenmesine yardımcı olmak ve benzer olayların önlenmesi adına alınabilecek tedbirleri belirlemektir.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

26.08.2010 tarihinde Zonguldak Cumhuriyet Başsavcısı Hüseyin ÖZBAKIR ve soruşturmayı yürüten ve aynı zamanda Ceza İnfaz Kurumu Savcılığını da yapan Zonguldak Cumhuriyet Savcısı Ali İrfan YILMAZ ile yapılan görüşmenin ardından aile evinde ziyaret edilerek Kudret Koçaklı'nın babası Çetin KOÇAKLI, annesi Yeter KOÇAKLI, dayısı Oktay DEMİR ve diğer aile fertleriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

27.08.2010 tarihinde de Zonguldak Beycuma M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Abdullah DEMİRCİ, 2 inci Müdür Recep DEVECİ, İnfaz Koruma Başmemuru Şaban ÖNCÜ ve kurumda görevli diğer görevliler ile Kudret Koçaklı'nın kalmakta olduğu A/6 koğuşunda bulunan 5 tutuklu ve hükümlü çocuk ile görüşmeler yapılmış ayrıca olayın meydana geldiği yerde gözlemlerde bulunulmuştur.

İncelemeler sırasında Zonguldak M Tipi Kapalı İnfaz Kurumu Müdürlüğünden, alınan önlemler ile bunların tutuklu ve hükümlülere ne şekilde yansıdığı ve yapılan işlemler ile ilgili bilgi ve belge alınmıştır.

IV. OLAYIN OLUŞ SEKLİ

Tanık anlatımlarına ve incelenen belgelere göre 14.08.2010 tarihinde her zaman ki gibi saat 7.30 sıralarında tutuklu ve hükümlülerin bulunduğu koğuşların kapıları görevlilerce açılmış ve odalarda bulunan çöpler alınmıştır. A/6 koğuşunun havalandırma alanına açılan kapı İnfaz Koruma Memuru Recep KAYA tarafından açılmış ve çöp kovası Kudret Koçaklı tarafından teslim edilmiştir.

Kurumda vardiyalar arası değişim hergün saat 9:00 -9:30 da yapılmakta ve akşam vardiyasında görevli personel ile görevi devralacak personel birlikte koğuşları gezerek sayım almakta ve herhangi bir olumsuzluk olmadığının birlikte tespiti sonrasında nöbet devir teslimi gerçekleşmektedir.

Heyetimiz gerek soruşturmayı yürüten cumhuriyet savcılığından ve infaz kurumu yönetimi yetkililerinden gerekse olayda hayatını kaybeden Kudret Koçaklı'nın ailesi ve yakınlarından bilgi almıştır.

Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısı ve kurum yetkililerinin anlatımına göre olay şu şekilde gerçekleşmiştir;

14.08.2010 tarihinde nöbet devir teslimi öncesi görevlilerin koğuşlarda sayım alma işlemini gerçekleştirdikleri sırada; görevli memurların ve kurum müdürü ile 2 nci müdürün anlatımlarına göre; "sayım var" şeklindeki görevlinin bağırması sonucunda yatakhane olarak kullanılan üst kattan tutuklu ve hükümlüler alt kat olan yaşam alanına inmiş ve daha önceden saat 07:30 da görevlilerce kapısı açılan havalandırma (volta) alanı olarak kullanılan alanda bulunan duvara yaklaşık 3 m yükseklikte monte edilmiş durumda bulunan basket potasında Kudret Koçaklı'nın asılı halde olduğunu görmeleri sonucunda "dışarıda biri kendini asmış" şeklinde bağırarak durumu bildirmişlerdir. Koğuştaki mahkûmların bu bağırması sonucunda görevli İnfaz Koruma Memuru Recep KAYA A/6 koğuşuna gelmiş ve mahkûmlardan birinin kendini astığını kapıdan görmesi üzerine durumu başmemur ve diğer üstlerine bildirmek için ayrılmış ve başmemurlar Orhan YILMAZ ve Tefik İPEK'e haber vererek onlarla birlikte tekrar koğuşa geri gelmişlerdir.

Gürültü ve bağırımları duyan görevliler A/6 çocuk koğuşuna geldiklerinde, Kudret Koçaklı'nın aynı koğuşta kalan Bayram Demir tarafından asılı bulunduğu basket

Türkiye Büyük Millet Meclisi... İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

potasından ası iplerinin kesilmesi suretiyle indirildiğini, indirilme sırasında şahsın Doğan Öz adlı mahkûmca tutulmak istendiği ve başının orada bulunan sandalyeye çarptığının söylendiğini ve geldiklerinde Kudret Koçaklının yan tarafına yatırılmış olarak basket potasının altında olduğunu ifade etmişlerdir.

Olay yerinde soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısı tarafından yapılan olay yeri inceleme tutanağında cesedin başının biraz ilerisinde plastik sandalye olduğu, potadan sarkık vaziyette ipin bulunduğu, maktûlün boğazında da aynı ip olduğu belirtilmiştir.

Kudret Koçaklı' nın bulunduğu A/6 koğuşunda bulunan çocuk mahkûmların anlatımına göre; mahkûmlar, olay günü birlikte sahura kalkmış ve sabah namazını kıldıktan sonra yatmışlar, Kudret ise yatmamıştır.

İnfaz koruma memurları sabah sayım için geldiklerinde uyanan mahkûmlar Kudret'in kendini astığını görmüşlerdir.

Mahkûmlar ile birlikte infaz koruma memurlarının da Kudret'i ası halinde gördüklerini ve kim olduğunu olayın vehameti içinde farkedemedikleri bir infaz koruma memurunun Bayram DEMİR'e bıçak verdiğini ve ipi kesmesini söylediğini ve Bayram'ın ipi kestiğini, mahkûm Doğan ÖZ' ün de Kudret'i tuttuğunu hatta aşağı indirmek için tuttuğunda elinden düşürdüğünü ve Kudret'in başının da sandalyeye çarptığını ifade etmişlerdir.

Kudret Koçaklı'yı asıdan indirdikten sonra potanın altına yere yatırdıklarını, memurlardan birinin "yüzünü örtün" demesi üzerine üstünü örttüklerini ve daha sonra infaz koruma memurlarının kendilerini koğuşun içine aldıklarını sonra da Savcı ve olay yeri inceleme ekibinin geldiğini ve incelemelerini yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığı olayı soruşturmaktadır. Olayın oluş şekli Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığının yapmakta olduğu soruşturma neticesinde netlik kazanacaktır.

V. DEĞERLENDİRME

İlk bulgulara göre; ceset üzerinde darp, cebir izine rastlanmamış olup herhangi bir travmatik bulgunun olmadığına, şahsın ası öncesinde canlı olduğuna ve ası sonucu ölüm olayının gerçekleştiğine dair otopsi raporu verilmiştir. Şahsın daha önceden temin ettiği kantinde çamaşır asmada kullanılması için satılan ip ile koğuşlarda kullanılan plastik sandalyenin üzerine çıkıp zeminden 3 metre yükseklikteki potaya ipi geçirmek suretiyle intihar ettiği düşünülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi... İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Kudret Koçaklı nüfus kayıtlarına göre on beş yaşındadır ve gasp suçundan hüküm özlü olarak tutukludur. UYAP kayıtlarına göre hırsızlık, mala zarar verme suçlarından devam eden yirmiye yakın hakkında soruşturma mevcuttur.

Zonguldak M Tipi Ceza İnfaz Kurumu kapasitesinin 330 olmasına karşın inceleme yapıldığı tarihte 10'u çocuk olmak üzere 463 tutuklu, hükümlü veya hüküm özlüyü bünyesinde barındırmaktadır. Zaman zaman bu sayının 600 e kadar çıktığı belirtilmiştir.

Zonguldak M Tipi Ceza İnfaz Kurumu dubleks oda sistemi olup üst kat yatakhane, aşağı kat yaşam alanı, mutfak, tuvaletler ve oturma alanından oluşmaktadır. Aşağı katta açılan bir kapı ile 1 metrelik merdivenden inilen havalandırma alanı olarak kullanılan yaklaşık 15 metre karelik bir alan mevcuttur.

Bu alana açılan kapı sabahleyin görevliler tarafından mevsimlere göre değişen saatlerde açılıp kapanmaktadır. Yaz aylarında genellikle sabahleyin 07.00-07.30 gibi açılmakta akşam da 19.30-20.00 gibi kapatılmaktadır.

Olay ile ilgili olarak kurum yöneticileri hakkında açılmış bir idari soruşturma yoktur. Ancak diğer görevliler hakkında ihmal ve kusurları var ise idari soruşturma açılması için kurum savcısının Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne yazdığı bir yazı mevcuttur.

02.08.2010 tarihinde Kudret kurum müdürlüğüne verdiği dilekçede “Sorunlarım olduğundan müdür beyle görüşmek istiyorum” şeklinde talepte bulunmuş, başmemur bu dilekçeye binaen kendisi ile öngörüşme yapmış, Kudret KOÇAKLI bu görüşmede üç kişilik görüş hakkı ile ilgili görüşmek istediğini beyan etmiştir. Bu sorunun basit ve izah edilebilir nitelikte olması ve sorumlu başmemurluk düzeyini aşan konular olmaması nedeni ile görüştürülmesine gerek olmadığı kanaati sorumlu başmemurlukta olduğundan müdür ile görüştürülmemiştir.

Ceza İnfaz Kurumları Yönetimi İle Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 126 ncı maddesinde;

“ (1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.” Hükümü bulunmaktadır. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğin ziyaret edilebilecek kişileri düzenleyen 9 uncu maddesinin 2 inci fıkrasında “Hükümlü ve tutuklular, birinci fıkrada

sayılanlar dışında kalan üç ziyaretçisinin adı ve soyadı ile bilmesi hâlinde adresini ceza infaz kurumuna kabulünden ve kendisine bu hususun tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde bildirir. Bu ziyaretçiler, ölüm, ağır hastalık, doğal afet, hükümlü ve tutuklunun nakli ya da ziyaretçinin ziyaret olanağını ortadan kaldıracak yerleşim yeri değişikliği gibi zorunlu hâller dışında değiştirilemez. Ceza infaz kurumu yönetimince, gerekli görülmesi hâlinde bildirilen ziyaretçiler hakkında, ziyarette bulunmalarında sakınca bulunup bulunmadığı konusunda kolluk aracılığıyla araştırma yaptırılır. Sakıncalı görülenlere ziyaret izni verilmez ve yeni ziyaretçinin bildirilmesi istenir.” Şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

İnfaz kurumuna giren kişiler bu haklarını genellikle bilmemektedirler. Nitekim Kudret KOÇAKLI da bu hakkını bilemediği için yasal süre içerisinde bildirememiş ve bu haktan yararlanamamıştır. Kendisine infaz kurumuna girişinde yukarıda belirtilen tüzüğün 68 inci maddesine göre verilen nasihatlerde bu husus 10 uncu maddede belirtilmekle birlikte genelde bu tür uygulamaların şekli olduğu tutuklu ve hükümlülerin sadece imza attıkları ancak içeriklerini okumadıkları da bir gerçektir. Nitekim Kudret de o şekilde yapmış sadece imzalama cihetine gitmiştir. Ayrıca kendisinin ilkokulu bitiremediğinden dolayı okumasının da tam yeterli olmadığı öğrenilmiştir. Bu hakkını bilip kullanması ve istediği kişiler ile görüş yapabilmesi onun psikolojik olarak daha rahat olmasını sağlayacak belki de bu tür bir eylem gerçekleştirmeyecekti.

Olayın nasıl meydana geldiği ile ilgili gerçek bilgiler ve maddi hakikat ancak yapılan adli soruşturmalardan sonra netlik kazanacaktır. Ancak ilk bulgu ve bilgilere göre; Kudret Koçaklı'nın kendi yaşadığı bir buhran, iç dünyasındaki bir sebeple -eldeki, şu ana kadarki mevcut verilerle- intihar ettiği intiharın sabah, havalandırma bahçe kapısının saat tahmini 07.30 sıralarında açılmasından, 09.00 sıralarında da sayıma girildiğini düşünüldüğünde, sabah 07.30'la 09.00 arasında meydana geldiği, tek taraflı bir kişisel intihar olduğu görülmektedir.

Vefat eden Kudret'in veya ailesinin infaz koruma memurlarının kendisine kötü muamelede bulunduğu dair resmi bir başvuruları bulunmamaktadır. Ancak olaydan sonra ailesi cumhuriyet savcısına verdiği ifadede bu tür bir iddiayı dile getirmiştir ve bu iddia savcılıkça araştırılmaktadır.

VI. SONUC

1. Benzer olayların olmaması için infaz kurumu savcısı ve müdürü başta olmak üzere kurum yönetiminin tutuklu ve hükümlülerin içinde buldukları özel durumları daha yakından takip etmeleri özellikle çocuk yaşta kişiler ile daha sık görüşmelerinde yarar görülmektedir. İnceleme yapılan kurumda bunun çok uygulanmadığı müşahade edilmiştir. Kurumun konumu ve il merkezine uzaklığı bu denetimin yeterli olmamasına mazeret teşkil etmemelidir.

İnfaz Kurumu yöneticilerinin öncelikli görevi kurumda kalan tutuklu ve hükümlülerin sorunlarını yasal çerçeve içerisinde çözmektir. Bu da onlar ile daha sık görüşme ile mümkün olur.

2. İnfaz kurumunda meydana gelen bu tür eylemlerin soruşturmasının eksiksiz olarak titizlikle ve ivedilikle yapılmasında fayda vardır. Bu hem kamuoyunda oluşan bilgi kirliliğini önleyecek hem de özellikle mağdur yakınlarının adalet duygusunun zedelenmesinin önüne geçecektir. Bu bağlamda infaz kurumunda tutuklular ile infaz koruma memurlarının beyanları arasındaki çelişkinin biran önce giderilmesi gerekmektedir. Tutuklular Kudret'i infaz koruma memurlarının talimatları doğrultusunda asılı olan yerden indirdiklerini beyan etmelerine karşın infaz koruma memurları da Kudret'i koğuştaki kalan çocukların indirdiğini ve kendilerinin haberi olmadığını belirtmektedirler. Bu konu soruşturmada irdelenmeli ve gerçek açığa çıkarılmalıdır. Ayrıca ölü muayene ve otopsi tutanağında ölüm olayının saat kaçta gerçekleştiğine dair bir bulguya da rastlanmamıştır. Takdir soruşturmayı yapan Cumhuriyet savcısında olmakla birlikte bu hususun da açıklığa kavuşturulması kamuoyunda oluşan tereddütlerin giderilmesinde faydalı olacaktır.

3. İnfaz kurumunda meydana gelen bu tür nitelikli olayların soruşturmasının Ceza İnfaz Kurumu Savcısı yerine bir başka savcı tarafından yapılması da alternatif olarak düşünülmelidir.

4. İnfaz kurumuna girişte yapılan işlemler usulen değil amacına uygun yapılmalıdır. Okuma yazması tam olmayan kişilere atırılan imza ile usul gerçekleşmiş olmakla birlikte amaç yerine gelmemektedir. İnfaz kurumuna girişte tutuklu ve hükümlülere hak ve yükümlülükleri yeterince belirtilmeli ve anlatılmalıdır. Tutuklu ve hükümlülerin kurumdaki, özellikle kullanmadıkları haklarına yönelik hatırlatmalar belli

periyotlar ile yapılmalıdır. Bu konularda daha duyarlı olunmalı tutuklu ve hükümlülerin hak kaybına yol açacak uygulamalardan kaçınılmalıdır.

5. Yapılan idari soruşturmanın sadece kurumda görevli infaz koruma memur ve başmemurları ile sınırlı tutulmayıp bu konuda kusurları olup olmadığının açık olarak ortaya çıkarılabilmesi için kurumdan sorumlu müdür ve yardımcılarının da idari soruşturmaya tabi tutulmaları sağlanarak kamuoyunda ve maktülün ailesinde oluşan tereddütler giderilmelidir.

6. Ceza İnfaz Kurumları Yönetimi İle Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 126 ıncı maddesinde;

“ (1) Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.” Hükümünün de yumuşatılması gerekir. Akrabalarının haricinde kuruma bildireceği üç kişinin zorunlu haller dışında değiştirilmemesi şartı kaldırılmalı ve tutuklu ve hükümlüler bu üç kişiyi belli periyotlar ile değiştirebilmelidir. Ayrıca Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğin ziyaret edilebilecek kişileri düzenleyen 9 uncu maddesinin 2 inci fıkrasında “Hükümlü ve tutuklular, birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan üç ziyaretçisinin adı ve soyadı ile bilmesi hâlinde adresini ceza infaz kurumuna kabulünden ve kendisine bu hususun tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde bildirir.” Hükümündeki 60 günlük sürenin de kaldırılması ve bunun belli bir süreye tabi olmaması amaca daha uygun olacaktır.

Prof. Dr. M. Zafer ÜSKÜL
Mersin Milletvekili ve
Komisyon Başkanı